

dinisque discrimina. Si denique Romani veteres & privatorum consensione ex lege Julia prorogari posse jurisdictionem ordinariam voluerunt; ab his ipsis regulis minimè recesserunt juris ecclesiastici conditores, sive in eo, quod utriusque colligantis consensus ad prorogandam jurisdictionem requiratur, cap. 1. & 18. de foro comp., sive in eo, quod eum, cujus jurisdictio prorogatur, jurisdictionem adhuc habere oporteat, dicto cap. 18. Imò & factam olim à Lege Julia prorogandi potestatem in Codicibus Romani juris non satis apertè undique explicatam, clarius auctores canonum adjectis insuper utilibus regulis ediderunt. Hinc primò voluerunt, ad prorogationem non sufficere consensum procuratoris, nisi isti mandatum speciale ad eum finem habuerit, cap. 32. de officio, & potestate judicis delegati; secundò, ubi agendum sit de prorogatione de persona ad personam, discernendam esse sanxerunt jurisdictionem ordinariam à delegata, prorogationem jurisdictionis in ordinaria admittentes in ea specie, qua legitimus colligantium Judex consentiat, dicto cap. 1. & 18., ea singulari ratione, quia clericis alienum à litibus ac jurgiis animum esse oporteat, nec aliàs litem instituere concedatur, quam si iudicio Episcopi justam causam subesse constiterit, can. 17. caus. 11. quæst. 1., juncto can. 1. & 7. dist. 90., in delegata autem jurisdictione prorogationem rejicientes, ne delegatio adversus ordinarios obtenta latius facilè extendatur, cap. 40. de offic. & potest. jud. deleg. Tertio, ubi agendum sit de prorogatione de re ad rem, eam fieri posse decretum est, sive ratione habita delegati, sive ordinarii judicis, dicto cap. 32. Quarto denique, ubi agendum sit de prorogatione & de loco ad locum, & de tempore ad tempus, delegatam iterum ab ordinaria jurisdictione distinxerunt, prorogationem in delegata admittentes, in ordinaria denegantes, cap. 4. de offic. & potest. jud. deleg., cap. 11. §. 3. de scriptis in 6., optima sanè ratione, quia

scilicet delegato judici colligantium tantummodò gratia & favore, cui propterea renunciare ipsi valeant, & certum designatum locum, & certum definitum tempus fuisse præsumitur; at iudici ordinario publica utilitas, & gerendæ administrationis ratio locum designavit, tempusve definit, privatorum arbitrio non æquè facilè immutandum.

Quod modò de prorogata jurisdictione dictum est, ad eam tantum pertinet jurisdictionis partem, quæ in controversiis in iudicio dirimendis versatur, ut potè ad quam unam legis Juliæ sententia pertinebat, quam legem in hac parte secuti sunt canonum conditores. Neque deerunt aliæ utiles jurisdictionis partitiones, si ad hanc jurisdictionis ecclesiasticæ speciem orationem coërceamus: Nimirum alia statim emerget, quæ tantum instar arbitrii exercetur, qualis erat Episcoporum veterum etiam in causis Laicorum ex constitutionibus Principum Christianorum, l. 7. Cod. de Episcop. audient., & generaliter clericorum universorum, quos ab arbitrio Episcopi declinare non licebat, ne jurgiis litium, quæ lenitatem animi custodiri facilè non sinunt, fora publica implentes bonam apud omnes conceptam universi clerici opinionem labefactarent, iis præsertim temporibus, quibus Magistratus publici ab æthnicis, seu extraneæ religionis hominibus gerebantur, can. 34. 35. 36. 38. 43. & 45. caus. 11. quæst. 1. quo pertinere puto, quod scribebat Paulus Apostolus in epist. 1. ad Corinthios cap. 6. *Audet aliquis vestrum habens negotium adversus alterum iudicari apud iniquos, & non apud sanctos? An nescitis, quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt? Et si in vobis iudicabitur mundus, indigni estis, qui de minimis iudicatis? Nescitis, quoniam Angelos iudicabimus? quanto magis secularia? Sacularia igitur iudicia si habueritis, contemptibiles, qui sunt in Ecclesia, illos constituite ad iudicandum. Ad verecundiam vestram dico: Sic non est inter vos sapiens quisquam, qui possit iudicare inter fratrem suum? Sed frater cum fratre iudicio contendit, &*

hoc

hoc apud infideles? Jam quidem omnino delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos. Expediebat tunc Christianæ religioni mitissimum esse Christianorum omnium animum, talemque constantissimè exhiberi, eamque ob rem intererat abstinere ab jurgiis in infidelium tribunalibus concitandis, quod fiebat, si universæ lites Christianorum, etiam contemptibilium, quorum nomine veniebat etiam quivis de Christiana plebe, arbitrio terminarentur. Huc etiam pertinebat, quod scimus aliquando obtinuisse in pœnitentibus, qui si de certa causa litem essent acturi, monebantur, ut non inter forensis strepitus adducerentur, sed potius pacatè in Episcopi arbitrium universa conferrent, ne quidquam mansuetudinis illorum conditioni detraheretur, can. 34. caus. 11. quæst. 1. Præterea alia emerget jurisdictionis, quæ propriè exercetur adjectis omnibus jurisdictionis qualitatibus, nimirum

citatione, causæ cognitione, sententiæ pronuntiatione, atque executione; cuiusmodi præ cæteris illa est jurisdictionis, quæ in causis spiritualibus, & merè ecclesiasticis competit; item alia emerget jurisdictionis, quæ meri ecclesiastici fori dicitur, alia mixti, pro qualitate, & modo causarum, quarum aliæ definiti ab una ecclesiastica potestate possunt, aliæ, quarum definitio ab ecclesiasticis potestatibus æquè ac à publicis Magistratibus impetrari obtinerique potest, & in quibus solet concedi præventioni locus; alia denique emerget jurisdictionis, quæ in privatis negotiis, veluti jurepatronatus, jure beneficii & similibus; alia quæ in reorum coërcitione, & indicenda criminum pœna versatur. Sed hæc tristissima sunt, atque in vulgari prudentia posita, in quibus etiam si quid difficultatis prosiliat, facilè ex iis, quæ inferius tradenda sunt, dissolvetur.

CAPUT III.

Generalia quædam traduntur, quibus demonstretur, ab Ecclesia veram jurisdictionem exerceri.

Quamquam generaliter verum sit, nomine ecclesiasticæ jurisdictionis ea omnia intelligi officia, quæ in quacumque rerum ecclesiasticarum administratione versantur, ut hac ratione jurisdictionis potestas à potestate ordinis discernatur, absit tamen à me, ut in opinionem descendam Salmasii, qui tum in libro de trapezitico scenore, tum in libro de Episcopis & Presbyteris, quem sub nomine Vallonis Messalici postremò edidit, Personis, & Dignitatibus Ecclesiasticis veram inesse potestatem, ac jurisdictionem inficiatus est, nudum tantummodò ministerium tutelæ, & curationi simile adseruit. Veteribus (refero ejusdem verba in dicto libro de trapezitico scenore pag. 412.) *Episcopatus in Ecclesia non fuit nomen dignitatis, aut potestatis, sed curationis, & administrationis, & non solum in ec-*

*clesiasticis, sed etiam in civilibus curatio & potestas diversa fuit; nam quædam officia curationem habent, non potestatem: Talis in Ecclesia fuit Episcopatus. Rursus in lib. 6. de Episcopis & Clericis ita scribit: Si hunc audimus Episcopum, ex prima institutione sui nihil aliud fuisse, quam curatorem, nullo magisterio, nulla auctoritate præditum, quasi opificem quendam, aut ministrum. Duo hic comminiscitur Salmasius jurisdictioni ecclesiasticæ infensus; quorum primum derivat ex nomine Episcopi, quasi lene admodum sit, & tutoriæ vel curatoriæ simile indicans officium. Si attentius rem ipsam consideravisset, novisset quoque similia officia tribui etiam Magistratibus, & Principibus, qui cæteroqui vera & gravi pollent jurisdictione. Aristoteles lib. 1. politicorum ita scribebat: *Regem bonum oportere, non tyrannicum esse, . . . sed**

conomum, id est dispensatorem, & velut tutorem; & Cicero in lib. 1. officiorum: *Omnino qui Reipublica profuturi sunt, duo Platonis Præcepta teneant. . . alterum, ut totum corpus Reipublica curent. . . ut enim tutela, sic procuratio Reipublica ad eorum utilitatem, qui commissi sunt, gerenda est.* Quid ergo Salmasio mirum videri debet, Episcoporum, seu dispensatorum nomine donatos esse Ecclesiæ Antistites, quando invicem non adversantur curatio, administratio, dispensatio, ac potestas, & jurisdictio? Neque verò Ecclesiarum Prælati mitioribus hujusmodi vocabulis tantum designati fuerunt. Nam Chrisostomus in oratione de S. Babyla Episcopos *Archontas* vocabat, & in oratione 64. agebat, Episcopos *præesse imperio*; vel imperium tenere, necnon in oratione de S. Ignatio scribebat, *Civitatem sua cura commissam regere, & post Petrum successisse in Principatu Antiochena urbis Ignatium.* S. Isidorus Hispalensis in can. 1. dist. 21., quem secutus est Summus Pontifex in cap. 2. de major. & obed., Episcopos Principibus comparabat, ut quemadmodum Romano Imperio Princeps, ita Ecclesiæ Episcopus præsideat. Jure propterea S. Augustinus in Psalmum 67. Episcopatum vocat *ministerium honorabile*, scilicet *ministerium*, quia rerum ecclesiasticarum habet Episcopus dispensationem, & curam, *honorabile*, quia veræ dignitati innititur, ac potestati. Quod si quandoque curationis potius, ac ministerii nomen simpliciter legimus adtributum, id ex eo proficiscitur, quod vetus Ecclesia ad explicandam jurisditionem suam mitissimis semper usa nominibus est, quæ animi demissioni, in qua, ut inquit Beda, voluit Christus eam crescere, penitus responderent, eodem modo, quo Ecclesia leges suas non leges voluit appellandas, sed regulas, sive canones vocabulo simpliciore contenta, can. 1. & 2. dist. 3. Alterum, quod comminiscitur Salmasius est, veteres Episcopos officium quidem gessisse, non jurisditionem. Sed iterum hic parum attendit ad jus gentium, ad jus divinum,

ad jus & disciplinam vetustissimam Ecclesiarum populorum, & principum consensione perpetuò confirmatam.

Fusius æquo disputatio protraheretur, si gentium singularum mores, quod ad rem attinet, expendere vellem. Præcipua dumtaxat attingam, atque in iis potissimum immorabor, quæ Romani veteres optimi morum magistri suis institutis receperunt, quin tamen aliarum cultionum nationum consuetudines penitus omittam, utpotè quæ causam hanc maxime juvant, & promovent perquam abundè. Refert Alexander ab Alexandro in lib. 2. genialium cap. 8., apud Ægyptios secundum à Rege locum Sacerdotes obtinuisse, & in sacris causis summo potitos imperio, quod in liberos suos, nepotesque transferrent. Propterea in formandis sacrorum Personarum moribus jura legesque edebant, quarum meminit Isocrates in laudatione Busiridis ita scribens: *nam Sacerdotibus (Ægyptiis) ita prospexit, primum ut è sacris redditibus opes haberent, deinde quia legibus eorum sanctimonia summa requiruntur, ut temperanter viverent &c.* unde ipsi Ægyptii Reges quandoque Sacerdotali dignitate potiri gloriabantur, uti de Mercurio Trimegistro fertur. Prosequitur idem Alexander in lib. 6. cap. 13. scribens, pœnes Ægyptios loco Flaminum sacrorum fuisse sacrarum litterarum scriptores, quorum in *Numinum sacrificiis non minimum jus potestasque fuit: nam quæ sacra diis darentur, & quæ victima caderentur, & quando extra offerrentur, & an perfecto sacrificio litatum foret enunciare debebant, tum sacrorum cura, & ceremoniarum ad eos spectavit.* De Græcis ita pergit vir eruditus in dicto libro 2. cap. 8. *Græci Pontificem Summum Archierosinem vocant, ad quem jus & moderatio sacrorum pertinet. . . Delphis quinque Pontifices per omnem vitam sacri erant, qui Hosii dicti, qui unà cum Prophetis sacra obibant, divinasque prædictiones & ceremonias, & quo cultu, quibusque exemplis fierent, sacra prædicebant.* Apud Athenienses varia fuisse Sacerdotum nomina juxta varietatem officiorum, templorumque, quibus addice-

ban-

bantur. Hinc qui Baccho inserviebat, Thyas; qui Herculi Stephanophorus; qui Palladi Etaobutades vocabatur. Horum tamen omnes veluti Præsides erant Panthæi, quibus causarum judicia, & arbitria rerum publicarum tribuebantur. Ut verò innumeros omittam plurium gentium mores, dico; apud Romanos veteres plurimum delatum fuisse Sacerdotibus, potissimum Pontificibus Maximis, qui reliquis inferioribus Sacerdotibus præsidebant. Inter ceteros *Metellus Pontifex Posthumium Consulem, eundem Flaminem Martialem bellum gerentem Africam petentem, ne à sacris discederet, multa indicta inconsulto Deo egredi urbem passus non est.* Ita Valerius Maximus lib. 1. memorab. cap. 1. num. 2. Jam notum omnibus est, Romæ legum jura pœnes Pontifices custodiri consuevisse, atque ab eis tradi petentibus singulis eisdem juribus experiri; unde Appius Claudius Pontifex Maximus legitimas actiones elucubravat teste Pomponio in l. 2. §. 7. ff. de orig. juris, Livio lib. 9. in fine, Brissonio antiquit. Romanar. lib. 4. cap. 20., Valerio Maximo memorabilium lib. 2. cap. 1. num. 24. Certum præterea est, Sacerdotum maximam fuisse auctoritatem, imò & propria comitia ab illis comitiis omnino distincta, in quibus civilia negotia tractabantur, uti iterum observavit Alexander ab Alexandro lib. 4. genial. cap. 3. Quid dicam de Rege Sacrorum, quem & Regem sacrificulum vocavit antiquitas? Romuli sanè tempore nondum rebus sacris gerendis peculiaria erant edita statuta, quia, ut ait Ovidius lib. 1. Fastorum, *scilicet arma magis, quam sydera, Romule, noras.* Numa potius, sequentesque Reges ipsimet immolationibus sacram operam dare cœperunt, donec exactis Regibus, officiisque discretis inter Cives, Rex sacrificulus creatus est sub Consulatu Bruti. Primus Manius Papius, cui jus sacrificandi, nec non de sacris decernendi relictum est, Pontifici Maximo subjectus fuit, legem propterea dicebat de diebus fastis, nefastisque, de sacris procurandis,

ac de eo, quod quocumque mense faciendum esset, à quibusque cavendum esset, prædicebat. Alexander ab Alexandro lib. 3. genial. cap. 27. Præter sacrificulum Regem erant etiam subjecti Pontifici Maximo inferiores Pontifices, quorum commune fuit onus de ceremoniis sacris publicis, privatisque decernere, quibus aris, quibus Diis, quibus hostiis, quibus diebus, quibus in templis sacra fierent, ne qui Romana sacra negligerent, peregrinosque ritus adscicerent, aut Deorum ceremonias perturbarent. Ad hos de funeribus, de justis exhibendis, de placandis Manibus, ac supernis infernisque Diis, de votis ritè exolvendis, de fide, & jurejurando plebs, quoties videbatur, tamquam ad Deorum immortalium ministros consultum ibat. Quare certum pariter est, & pœnes Pontifices album fuisse, in quo sacra per illos describerentur, album, inquam, quod non nisi viris jurisdictione pollentibus, veluti Prætoribus, concedebatur. His accedit, quod ad eos Pontifices pertinebat divinas traditiones cognoscere, atque uti tales proponere populo, & è contrario siquid Religioni minus aptè adscriberetur, religione liberare, nec non de Vestalium capite decernere, & ferre sententiam. Item si quis sui juris adrogandus erat, quæ causa adoptionis, quæ dignitas, quæque essent utriusque familiæ sacra à Pontificibus quærebatur, quemadmodum statuit Lex Curiata. Quid plura? Tantum dicam, Consules, Prætores, Imperatores ipsos Summum Pontificatum maximi habuisse ita, ut identidem curaverint, ut ipsi ad eundem Pontificatum eveherentur, rati profectò, exinde majorem adhuc jurisdictionem sibi ad crescere. Nobis præferunt Historici, inter ceteros Licinium Crassum Consulem simul atque Pontificem, indeque Consulatus exacto munere Prætorem creatum summo honori sibi vertisse, quod Pontifex Maximus salutaretur. De Imperatoribus plura extant monumenta, uti de Claudio Drusi fidem facit lapis Tiburtinus effossus apud cloa-

cloacam S. Luciae in urbe Roma notatus à Marliano in cap. 6. lib. 1. suæ typographiæ; de Augusto frustum marmoris ab eodem Marliano notatum in lib. 2. cap. 4., de Vespasiano marmor, quod positum fertur Romæ in porticu ædium conservatorum. Pudet me diutius immorari in eo Sacerdotio, quod idololatria turpis invexit, ac fovit: Tantùm hæc dicta sint, ut liqueat unicuique, gentes universas, aut saltem cultiores talem sibi constituisse sui Sacerdotii dignitatem, ut eidem magna jurisdictio cohæreret.

Solidiora sunt argumenta, quæ derivantur ex Sacerdotio Judæorum, utpotè quod & Deum Optimum Maximum auctorem habuit, & figura fuerit Sacerdotii Christiani. Potestas & jurisdictio Aaronico Sacerdotio à Deo tradita demonstratur in libro Deuteronomii cap. 17. ibi: *Veniesque ad Sacerdotes Levitici generis, & ad Judicem, qui fuerit illo tempore, quæresque ab eis, qui iudicabunt tibi iudicii veritatem. Et facies, quodcumque dixerint, qui prasunt loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te juxta legem ejus, sequerisque sententiam eorum, nec declinabis ad dexteram, neque ad sinistram. Qui autem superbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, & decreto Judicis, morietur homo ille.* Eandem Sacerdotum veterum potestatem describit Malachias in cap. 2. ibi: *Labia Sacerdotis custodient scientiam, & legem requirunt ex ore ipsius, quia Angelus Domini exercituum est.* Sanè hac potestate, seu jurisdictioe usi fuerunt primi Moyses, & Aaron in Sacerdotio constituti, juxta illud Psalmi 98. *Moyses & Aaron in Sacerdotibus ejus.* Moyses in primis, uti nos dubitare non sinunt passim id testantia sacra veteris Testamenti oracula; Aaron etiam, siquidem ubi de religione innovanda ageretur, ad illud universus populus confluebat; utinam non confluxissent, quo tempore illos tædebat veri Dei cultus, & iidem fictilis conflandi Idoli facultatem efflagitarunt, uti constat ex cap. 32. Exodi. Quantum verò jurisdictiois sortitus fuerit Aaron in iis, quæ exprimuntur

in Levitico cap. 13., facillè agnoscitur, ubi eidem cum legis, tum Leprosorum cognitio, necnon judicatio divino jure mandatur. In lib. Numerorum cap. 4. vers. 27. legitur: *Jubente Aaron, & filiis ejus portabunt filii Gerson, & scient singuli, cui debeant oneri mancipari,* quibus consonat versiculus 29. eodem capite. De Aaronicis præceptis mentio quoque fit in eodem libro Numerorum cap. 18. ibi: *Dixit Dominus ad Aaron, . . . excubabuntque Levitæ ad præcepta tua.* Vita functis primis his Judæorum Ducibus sacris, in Eleazarum Aaronis filium, ejusque successores unà cum Pontificia dignitate eadem potestas emanavit. Hinc cum apud Levitas quæstiones suborirentur, apud Summum Pontificem dirimebantur, quemadmodum temporibus Josue ad Eleazarum adductas fuisse testatur Josue in cap. 21. Temporibus Judith quæ non adparuit Sacerdotis Eliachim auctoritas? Ita legimus in libro Judith cap. 4. *& fecerunt filii Israel, secundum quod constituerat eis Sacerdos Domini Eliachim.* Conferatur caput 7. 8. & 13. ejusdem libri. Ipso etiam tempore Babylonicæ captivitatis adhuc vigeabat Sacerdotum Judæorum potestas, uti ex actis Danielis apertè deducitur; siquidem Danielis cap. 13. vers. 5. intuemur, duos ex Sacerdotibus plenam nactos fuisse jurisdictioem, quam etiam demonstrant versiculi 28. & 41. Remigrantibus Judæis ex captivitate, paternosque revisentibus agros, unà cum re sacra universa clarius elata adparuit dignitas Sacerdotum, ut apud Esdras, & Neæmiam colligimus. Esdras ipse Aaronis filium ex generosa propterea Sacerdotum stirpe, qualis perhibetur in principio cap. 7. lib. 1., non solum divina præcepta interpretabatur, & vetera restaurabat judicia, sed & ipse nova judicia instituebat. Porro eorundem divinorum judiciorum exercitioem eidem fuisse demandatam perhibent ejusdem capituli versiculi 25. & 26. Nehemias (qui juxta nonnullos ab Esdra memorato non distinguitur, quum & Elciæ filius dicatur ex Aaronica stirpe, cap. 1. princ.

princ. lib. 2. Esdra) leges varias Judæis tulisse fertur; sic de fenore avertendo in cap. 5. vers. 7. dicti lib. 2., de luctu temperando imminentibus sacris solemnitatibus cap. 8. vers. 6. & sequent., de jurejurando, quo firmior divinorum præceptorum observatio redderetur cap. 10., & denique de decimis exigendis in cap. ult. vers. 11. & sequent. Quid referam denique Assamoneorum jura, quæ postremo florentis Judæicæ Reipublicæ tempore eisdem competierunt? Erant illi, uti nemo ignorat, ex Levitarum tribu Maximi Sacerdotes, inter quos eminentur Mathathias, Jonatas, Judas, cæterique egregii Fratres. Quænam eorundem fuerit potestas amplissima, res trita est pœnes illos, qui vel per otium Machabicos libros evolverint. Aucta tunc mirum in modum dignitas Sacerdotum maximam præseferbat auctoritatem, ac majestatem, & Alexander Philippi Macedonum Rex Hebræum Sacerdotem tanti fecit, ut venerabundus venienti occurreret, & velut sanctissimum Numen adoraret; uti scribit Alexander ab Alexandro lib. 2. genial. cap. 8.

Quod si Sacerdotium Judæorum tanta præcelluit dignitate usque ad Christi Servatoris adventum, multò major dignitas asserenda est Christiano Sacerdotio, cui turpe esset intra nudi officii, & ministerii fines contineri, & omni omnino jurisdictiois genere destitui; Ecclesia enim Christi tantò exsuperat dignitate, & potestate cæteros religiosos hominum cœtus, quantum aut figuræ veritas, aut tenebris lux præstat meridiana. Indefinita sunt verba, quæ protulit Christus Dominus, dum Sacerdotale ministerium ad sacra dirigenda constituit, Matthæi cap. 18. ibi: *Quacumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in celo: & quacumque solveritis super terram, erunt soluta & in celo.* Celebrerrimum est in hanc rem testimonium Apostoli Pauli, tum in cap. 12. ad Romanos, tum in cap. 4. ad Ephesios, quo Ecclesiam humano corpori vult comparatam, ut unusquisque fidelium alterius

membrum sit ad diversos actus ex ordine eliciendos; quemadmodum propterea in humano corpore caput præsidet ratione, & imperio, ita quidam esse debent in Ecclesia Principes, qui populum dirigant inferiorem, atque accurato regimine ad Evangelicos fines recta perducant. At populum non nisi jurisdictioe regi certissimum est, nisi dicere quisquam velit, parum sollicitum fuisse Deum de vera religione tuenda, ut eam uniuscujusque arbitrio reliquerit. Nunc intelligo, quare S. Petrus in epist. 1. cap. 2. *Regale Sacerdotium appellaverit*, quare Joannes in Apocalypsi scripserit cap. 1. *Qui dilexit nos, & lavit nos à peccatis nostris, & fecit nos regnum, & Sacerdotes Patri suo.* Quare Christus idem apud Matthæum Apostolos à se Sacerdotes designatos ita allocutus fuisse perhibetur in cap. 18. *Si quis Ecclesiam non audiverit, sit sicut ethnicus, & publicanus:* & alibi: *Qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit;* ad quæ respiciens S. Cyprianus ita scribebat in lib. 1. epist. 3. *Non aliunde hereses oborta sunt, aut nata schismata, quam inde, quod Sacerdoti Dei non obtemperatur.* Iterum Apostolus Paulus in 1. ad Corinthios cap. 4. ajebat: *Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.* Qui ergo jurisdictioem in sacris rebus exercendis à ministerio apostolico abjudicat, eandem jurisdictioem abjudicare debet à Christo Domino, cui Sacerdotes operam veluti vicariam præstant, juxta ejusdem Christi mandatum in illis evangelicis verbis: *Sicut misit me Pater, ita ego mitto vos.* Atque ex his facillè causam agnoscimus, quare Christus idem Dominus præsentiam suam in rebus sacris gerendis, atque administrandis Ecclesiæ suæ promiserit, Matthæi cap. 18. ibi: *Ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi;* quare etiam se missurum Spiritum Sanctum sponderit Joannis 14. ibi: *Ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis, qui maneat vobiscum in æternum;* item: *Paraclitus ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia;* & alibi: *Quam venerit ille Spiritus, docebit vos omnem veritatem.* Quorsum hæc, ni-

nisi ad eum finem, quo Ecclesia in subditorum moribus informandis meliora quæque prospiceret, atque instituta salubria ferret in Christianæ universitatis emolumentum? Sunt hæc divina ipsa testimonia, quibus si Patrum judicia, & rationum momenta accedant, mirum in modum ecclesiastica jurisdictio comprobatur. Cùm Joannes Chrysostomus interpretaretur verba illa Pauli 2. ad Corinth. cap. 10. & in promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam . . . nam & si amplius aliquid gloriatus fuero de potestate nostra, quam dedit nobis Dominus in adificationem, & non in destructionem vestram, non erubescam, ita scribebat: Et ad hoc quidem potestatem accepimus, ut adificemus; sin autem reluctatur aliquis, & pugnet, & insanabilis sit, etiam actione utemur altera, ut eum destruiamus, ac dejiciamus. En coercendi potestatem indicatam, quæ sanè abs jurisdictioe distingui non potest. Consonat his Theophylactus iniquiens: Præcipue quidem ad adificationem accipi: quod si quisquam incurabilis fuerit, demolitione utemur adeo ut potestatem habeam & benefaciendi primario, & puniendi, quum ad id cogar; nec non Gennadius apud Æcumenium interpretans caput 10. 2. ad Corinthios vers. 8. se habere declarans jus, & facultatem castigandi, & pœnis adficiendi eos, qui adversantur. Iterum Chrysostomus homilia 2. de Pentecoste verba faciens de Apostolatu à Christo Domino instituto, verum magistratum appellat, cui juris dicendi potestas adhæreat, & subdit: Spiritum Sanctum in specie linguarum venisse, ac lingua data velut codicillo quodam indicasse commissi unicuique imperii, & ad docendum assignata provincia terminum. Eadem fuit & Gregorii Nazianzeni traditio in oratione 1. ibi: Homini cùm difficile sit scire parere, tum multo difficilius esse videtur scire hominibus imperare, præsertim tali imperii genere, cujusmodi est nostrum, quod in lege divina positum est, & ad Deum perducit, cujus imperii quanta est sublimitas & dignitas, tantum etiam periculum est prudenti utique homini & cordato. Denique S. Hieronymus in commentariis ad 1. caput epistolæ Pauli ad Titum ita scribebat:

Ut enim iudices sæculi hujus, quo nobiliores esse videantur, ex Regibus, quibus serviunt, & ex dignitate sua intumescunt, vocabula sortiuntur, ita & Apostolus grandem inter Christianos sibi vendicans dignitatem Apostolorum se Christi titulo prænotavit, ut ex ipsa lectione nominis auctoritate terreret, indicans omnes, qui in Christo crederent, sibi esse subiectos. His omnibus Patrum testimoniis evidens ratio suffragatur. Scilicet Christus Dominus Ecclesiam instituendo, eandemque in perpetuum firmando, iis omnibus insignivisse intelligitur, quæ ad ejusdem firmitatem non tam congrua erant, quam opportuna, ac necessaria. Inter hæc specialiter est vera propriaque jurisdictio; siqua enim de fide, de religione, de moribus, de disciplina quæstio suboriatur, non aliter ista, quam jurisdictioe dirimi, definireque potest.

Quod si ad constantes Ecclesiæ usus disputatio exigatur, facilè constabit, Ecclesiam perpetuè usam vera jurisdictioe fuisse. Et quidem triplicis generis usus in Ecclesia deprehenduntur. Alios recentiorum ingenia præter veterem simplicitatem invexerunt. Alios apud veteres invaluisse quidem scimus, sed sensim posterioribus sæculis abrogatos, quibusque accommodari posset, quod apud Ovidium legitur lib. 1. Pastorum vers. 205. Laudamus veteres, sed nostris vivimus annis. Alii verò à vetusta & Apostolica ætate recepti sunt, & non interrupta consuetudinis serie etiam hodie custodiuntur. Et quamquam primis morem gerere expediat, dummodò ab Ecclesia probentur, secundos deceat colere, & venerari, imò & contendere, ut, quoad fieri possit, restituantur; postremis tamen adeo inhærrere debemus, ut quidquid inductum iis est, tanquam rem divinam, & Supremi Numinis Spiritu insinuatam agnoscamus. Hujusmodi sanè est jurisdictioe in Ecclesia exercitio, quam scimus, prout res inciderit, perpetuè in Ecclesia explicatam. Scimus ab Apostolis leges editas, seu conditos canones, quales passim exhibet S. Lucas in Actis, de constituendis Dia-

Dia-

Diaconorum muneribus cap. 6., de gentibus ad Christi fidem admittendis c. 11., de gentibus non circumcidendis cap. 15. In epistolis Pauli, Petri, Jacobi, Joannis, & Judæ Apostolorum quot præcepta ad res sacras pertinentia designata intuemur? Successores Apostolorum, quoties de religione actum est, sive in Conciliis, sive extra Concilia constitutiones saluberrimas ediderunt, in sotes pœnas censurasque inflixerunt, Clericos modò à suis officiis deponentes, modò laicos anathemate damnantes, quæ omnia profectò sine vera propriaque jurisdictione fieri nullo modo possunt.

Neque verò ecclesiasticæ hujus jurisdictionis ratio civilem societatem, ac Rempublicam turbat, sed potiùs fovet, ac tuetur; imò & ipsi sæculi Principes eidem jurisdictioni favere pro suo, quod in Ecclesiam habere gloriantur, patrocínio, minimè detrectarunt. Justinianus Imperator ita de utraque potestate præfatur in Nov. 6. Maxima quidem in hominibus sunt dona Dei à superna collata clementia, Sacerdotium & imperium, illud quidem divinis ministrans, hoc autem humanis præsidens, ac diligentiam exhibens; atque juxta hæc principia non dubitabat scribere Nicolaus I. ad Michaëlem Imperatorem in can. 8. dist. 10. Quoniam Mediator idem Dei & hominum homo Christus Jesus sic actibus propriis, & dignitatibus distinctis, officia potestatis utriusque discrevit, propria volens humilitate medicinali hominum corda sursum efferre, non humana superbia rursus in inferna demergi, ut & Christiani Imperatores pro æterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro cursu temporalium tantummodò rerum Imperialibus legibus uterentur, & idem militans Deo minimè se negotiis secularibus implicaret. Adde his canonem 6. & 8. dist. 96. can. 21. caus. 23. quæst. 8., & cap. 6. de maj. & obed. Non iterum dubitabat

ita scribere ad Leonem Isauricum Gregorius II. in epist. 1. ibi: Ecclesiis sunt prepositi Pontifices à Reipublica negotiis abstinentes; & Imperatores ergo à negotiis ecclesiasticis similiter abstineant. Tritissimum est Constantini Imperatoris exemplum, qui in Nicæno Concilio, in quo de fidei definitione agebatur, sanctionem ecclesiasticorum Antistitum auctoritate faciendam efflagitavit. Et Arcadius, & Honorius Imperatores in l. 1. Cod. Theodos. de religione apertè scripserunt: Quoties de religione agitur, Episcopos oportet judicare. Abstineo à recentioribus recensendis exemplis, utpotè quæ vulgaria sunt, & quæ ne in Salmasii quidem dubitationem venerunt. Unde deducitur, non recens accessisse constitutis jamdiu Episcopis jurisdictionem, sed hanc fuisse ipsis ingentam, divina auctoritate stabilitam, & perenni consuetudine confirmatam. Legislativam potestatem in Ecclesia agnoscimus. En majestatem. Agnoscimus distributionem publicorum Ecclesiæ munerum. En dignitatem regimini junctam. Agnoscimus sententias, & judicia causarum. En Magistratum. Agnoscimus denique facultatem reorum coercendorum. En Imperium. Fateor, aliam esse legum ecclesiasticarum materiam, aliam munerum partitionem, aliam judiciorum formam, aliam coercendi modum, quam hæc omnia sint apud civilem Rempublicam. Verùm hæc demonstrant quidem jurisdictionem ecclesiasticam à civili & politica jurisdictione secerni; eo autem ipso, quo secernitur, vera jurisdictio dici debet, non in nudo officio consistit. Dicta hæc omnia sint, ut Salmasii traditio rudioribus quidquam imponere nequeat. Cæterum prudentes viri jam id perspicuè sibi persuaserunt, quin opus pluribus habeant.